

AI – en besluitvorming – Reader

Over hoe AI besluiten helpt te maken. Of besluiten alleen maakt.

Inleiding

Laat je een kind van 8 jaar het verkeer regelen?

Of een ministerie leiden?

Of de manager logistiek worden?

Denk het niet. Dus wanneer vertrouw je op een software systeem? En wanneer kan je het goed helpen? Daarover gaat dit artikel.

Ik vroeg het Gemini, een AI systeem, op 28mrt26:

Vraag: als je een ai systeem vergelijkt met een kind, hoe oud is een ai systeem dan?

Antwoord: 'Als je een gemiddelde moet nemen, zeggen veel experts dat de huidige topmodellen qua algemeen probleemoplossend vermogen ergens rond het niveau van een slim kind op de basisschool zitten, maar dan met de bibliotheek van Alexandrië in hun rugzak.'

Dus het probleem oplossend vermogen zit op het niveau van een 8 jarige. Om problemen op te lossen moet je besluiten nemen. Wanneer ga je dat accepteren van een 8 jarige? (Rudolph heeft er een groot aantal van acht jarige in huis gehad en moest de koekjespot vaak verstopten om besluiten nemen simpel te maken...)

AI en besluitvorming, is dit onderwerp actueel?

Actueel is wat de wetenschap of kranten schrijven. Kijk even zelf.

Wetenschap schrijft

Een onderzoek van oktober 2025 beschrijft dat AI mensen dommer laat worden.

Dit is wat letterlijk in het artikel staat:

Je werd gemanipuleerd. Het onderzoek schrijft: ten eerste vinden we in 11 geavanceerde AI-modellen dat modellen zeer vleidend zijn: ze bevestigen de acties van gebruikers 50% meer dan van mensen doen, en ze doen dat zelfs in gevallen waarin gebruikersvragen manipulatie, deception, of andere relationele schade.

Sycophantic AI Decreases Prosocial Intentions and Promotes Dependence

Myra Cheng^{1*}, Cino Lee², Pranav Khadpe³, Sunny Yu¹,
Dyllan Han¹, Dan Jurafsky¹

¹Department of Computer Science, Stanford University, 353 Jane Stanford Way, Stanford, 94305, CA, USA.

²Department of Psychology, Stanford University, 450 Jane Stanford Way, Stanford, 94305, CA, USA.

³Human-Computer Interaction Institute, Carnegie Mellon University, 5000 Forbes Ave, Pittsburgh, 15213, PA, USA.

Je tolt rond in je eigen gelijk en graaft je in. Ten tweede blijkt uit twee vooraf geregistreerde experimenten (N = 1604), waaronder een live-interactie studie waarin deelnemers een echt interpersoonlijk conflict uit hun leven bespreken, dat interactie met slijmerige AI-modellen de bereidheid van deelnemers om acties te ondernemen om interpersoonlijke conflicten te herstellen aanzienlijk verminderde, terwijl hun overtuiging dat ze gelijk hadden, toenam.

Kranten schrijven

 NRC
<https://www.nrc.nl> · 2026/02/09 · [Translate this page](#) ⋮

Massaal gebruikt AI dreigt ongelijkheid in samenleving te ...
09 Feb 2026 — „De politiek is erg bezig met AI-ontwikkelingen”, zegt Van Deursen, „maar besteedt onvoldoende aandacht aan inclusie.” Hij pleit voor „gerichte ... [Read more](#)

 De Telegraaf
<https://www.telegraaf.nl> · financieel · [Translate this page](#) ⋮

burgers wantrouwen digitale besluiten overheid enorm
01 Sept 2025 — Burgers vertrouwen digitale besluiten overheid niet: „Veel gemeenten gebruiken AI, dat voedt het wantrouwen”. Amsterdam · Het toekennen van ... [Read more](#)

 HLN
<https://www.hln.be> · buitenland ⋮

Duizend bomdoelen met één prompt: AI-aanval op Iran ...
12 Mar 2026 — In één dag selecteerde het Amerikaanse leger zo'n duizend aanvalsdelen in Iran, met een AI-chatbot die je ook kunt gebruiken om een ... [Read more](#)

Heb ik er wat aan met te verdiepen in AI en besluiten?

Goh als je niet met computers werkt wellicht niet. Als je alles met je handen zonder computer... maar euh werken chirurgen ook niet met hun handen? En nu wel met computers, en nu ook wel worden ze vervangen door computers.

Denk zelf even na of jouw werk unieker is dan die van een chirurg. En besluit wel of niet verder te lezen.

Besluitvorming met een AI systeem – vier vormen

Je zou kunnen zeggen dat er vier vormen zijn van werken met een AI systeem dat zelf kan acteren/besluiten/doen. We noemen zo een AI systeem een 'Agentic Informatie systeem'.

De term Agentic informatie systeem (Agentic Is). Dan hebben we het over software met name als Gemini, ChatGPT en zo. Allen large language models (LLM's) systemen, die in de volksmond nog steeds Artificiële Intelligentie wordt genoemd.

(maar we weten niet wat intelligentie is, dus beetje raar dat we dat woord gebruiken vindt Rudolph... maar goed...)

En dan hebben we het over een systeem dat zelf 'agency' heeft. Zelf kan 'nadenken' en besluiten en dingen in actie kan zetten. Dat soort systemen bestaan sinds een paar jaar. De theorie er van is er al sinds de jaren 50. En je zou kunnen zeggen dat met ChatGPT eind 2022 we zagen dat software kon 'redeneren'. Dan in 2023 werd dat redeneren en zichzelf verbeteren en ook uitvoeren.

Welke vormen kan je bedenken?

Vorm 1. Jij geeft het AI-systeem instructies.

Vorm 2. Jij en het AI-systeem geven instructies over een weer.

Vorm 3. Het AI-systeem geeft jou instructies.

Vorm 4. Een AI-systeem is geheel autonoom in zijn besluiten. Jouw besluiten niet relevant.

Welke termen ik er in dit artikel voor gebruik zijn:

	Vorm	Term in dit artikel
1.	Jij geeft het AI-systeem instructies.	Gebruiker-start delegatie
2.	Jij en het AI-systeem geven instructies over een weer.	Wisselwerkende delegatie
3.	Het AI-systeem geeft jou instructies.	Systeem-start delegatie
4.	Het AI-systeem start zelf, leert zelf, past zelf aan, besluit zelf en voert zelf uit.	Systeem-autonoom

Nog eens, wat bedoel ik dan met die vier vormen?

1. *Gebruiker-start delegatie:* De mens draagt taken over aan de Agentic-IS.
2. *Wisselwerkende delegatie:* Mensen en Agentic-IS werken nauw samen naar gezamenlijke doelen, waarbij de bevoegdheid dynamisch verschuift in het samenwerkingsverband.
3. *Systeem-start delegatie:* Het Agentic-IS delegeert taken aan mensen, wat de traditionele rollen kan omkeren. Dit is dan een sterke vorm van deze aanpak. Of proactief delegatie kan suggereren. Dit is dan een zwakkere vorm van deze aanpak.
4. *Systeem-autonoom:* Het agentic systeem start zelf, leert bij, wijzigt de aanpak, besluit volkomen autonoom.

In auto gebruiken termen toegelicht.

Wat heb je: je hebt een auto, een GPS en een rijhulpsysteem dat controleert of je binnen de lijnen blijft rijden.

Gebruiker-start delegatie:

Dan start je zelf de auto en zet je de GPS aan en die richting volg je.

Wisselwerkende delegatie:

Je start de auto en zet de GPS aan, en de rijhulp. Die rijhulp trekt soms aan je stuur om je op de rechte weg te houden.

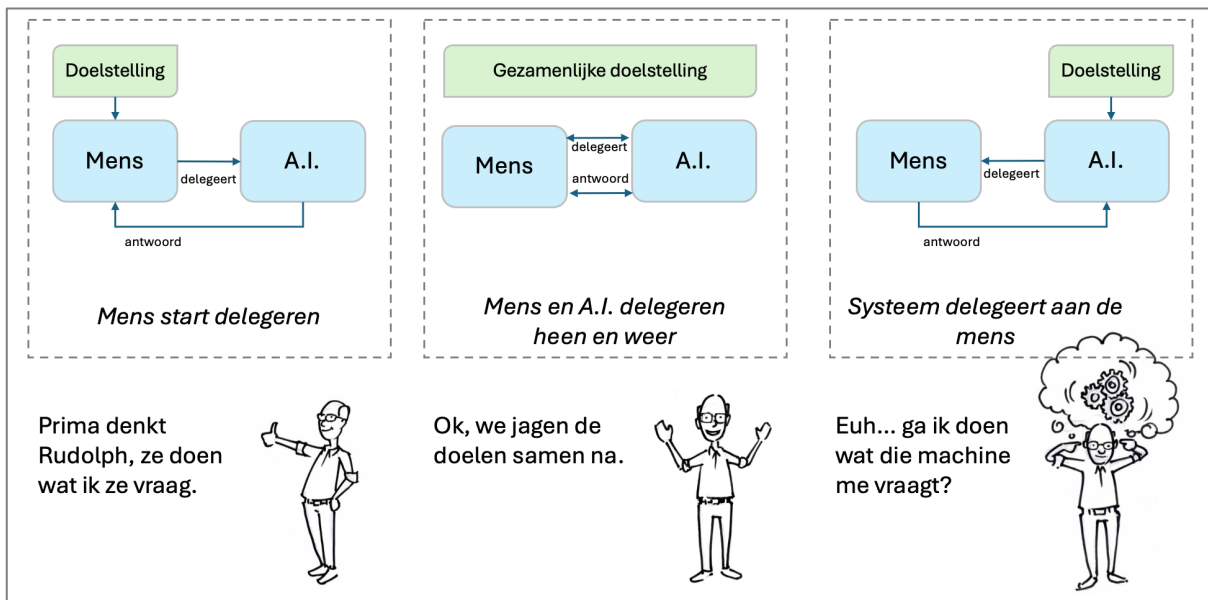
Systeem-start delegatie:

Je komt aanlopen en de auto start vanzelf de motor, het GPS systeem en het rijhulp systeem. Je gaat zitten en de auto rijd weg. Als de auto op een lastig kruispunt komt, vraagt die aan jou om het stuur over te nemen.

Systeem-autonoom:

Je komt aan, de auto start vanzelf, de GPS gaat aan, de rijhulp gaat aan en je agenda verteld aan het systeem in de auto waar je heen moet en alles gaat vanzelf.

Een plaatje dat ik maakte verduidelijkt dit wellicht:

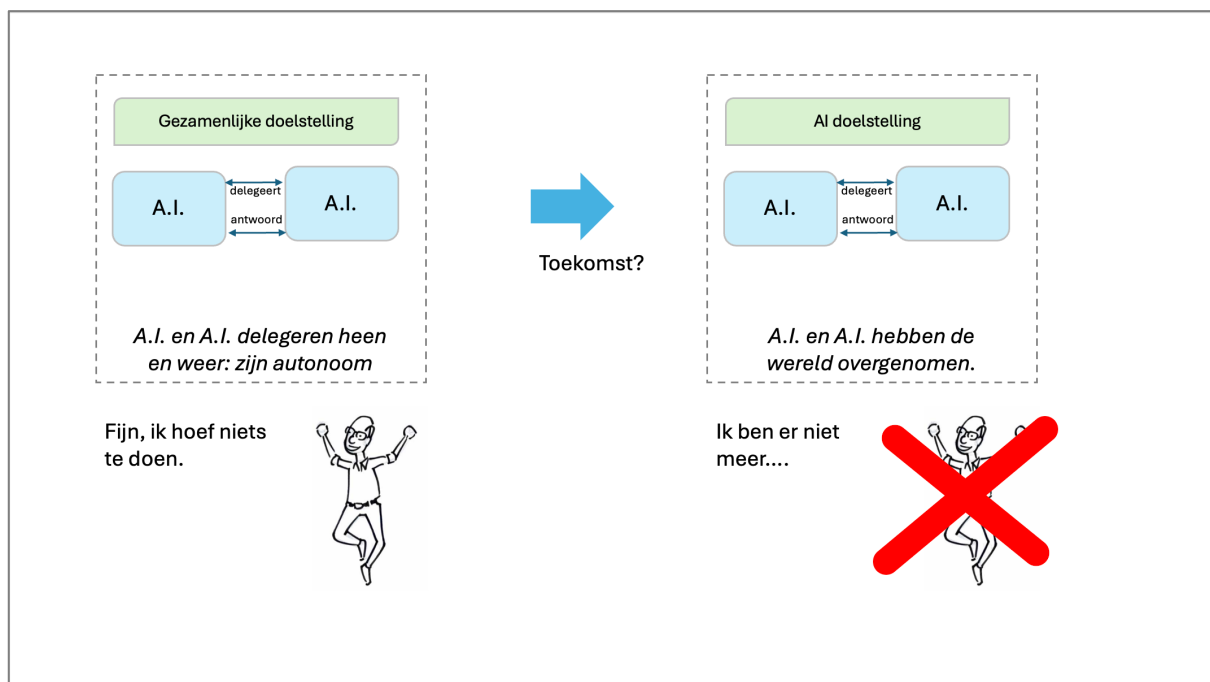

En dan heb je AI-systemen die met mekaar werken, geheel autonoom.

Hier de discussie tussen:

De Optimisten. Mensen die vinden dat we juist sneller moeten gaan met AI-ontwikkeling. Zij geloven dat technologie de oplossing is voor bijna alle menselijke problemen (armoede, ziekte, klimaat). Ze zien regulering als een rem op vooruitgang en geloven dat de markt de risico's vanzelf oplost.

De Pessimisten. AI Doomers. Mensen die vrezen dat AI een existentieel risico vormt en ons zou kunnen vernietigen. Zij maken zich zorgen over het "alignment problem": het idee dat een superintelligente AI doelen kan nastreven die niet stroken met het overleven van de mensheid. Ze pleiten vaak voor een pauze of strikte internationale regelgeving. Hier is Geoffrey Hinton de meest bekende persoon. De uitvinder van de versnelling van AI. Ik las vrijwel alles van hem en kan je aanbevelen podcasts van hem te luisteren. En heel gebalanceerd iemand.

Welke vorm heeft welk voordeel of risico?

Ad 1. Mens gestarte delegatie

Dit is het meest traditionele patroon, waarbij de mens de controle houdt en expliciet taken overdraagt aan het systeem. We kennen dit allemaal. Je vraagt het systeem: 'vertel met het recept om poffertjes te bakken'. Of 'wijs me de weg'.

Wanneer te gebruiken

Gestructureerde en steeds herhalende besluiten: Besluitvorming die gebaseerd is op vaste regels en patronen (bijv. het automatisch goedkeuren van standaard declaraties onder een bepaald bedrag, het automatisch goedkeuren van een aankoop op krediet).

Besluiten met een laag risico: Situaties waarin een fout van het systeem geen catastrofale gevolgen heeft (bijv. het laten genereren van een eerste concept voor een e-mail of het op de kijker aanpassen van een webpagina).

Ondersteuning bij complexe analyses: Wanneer de mens het eindoordeel wil vellen, maar het systeem de opdracht geeft om enorme hoeveelheden data te filteren of scenario's door te rekenen. (bijv. Bij het opmaken van een offerte voor een kraaninstallatie in de haven)

Expliciete taaktoewijzing: Wanneer een specifieke expertise van het AI-systeem nodig is die de mens op dat moment mist of niet wil uitvoeren. (bijv. Het doen van onderzoek zoals mijn zwager dat doet in olietanken van Total in de Antwerpse haven. *Saai werk.* Tomaten plukken.

Welke voordelen zitten hieraan?

- Kostenbesparing.
- Risico vermindering. (deze durf ik te ondervragen)
- Mensen kunnen andere dingen gaan doen. Dit is welgekend. Met de introductie van de trein werden de paarden houders niet werkloos. Of met introductie van geldautomaten ook niet de bankmedewerkers werkloos.
- Betere nauwkeurigheid. Dat denk ik wel. Wat denk jij?

Welke gevaren zitten eraan?

- Je weet niet wat het systeem doet? AI is een black box. Beetje zoals een 8 jarige.
- Je leert er niet van.
- Ethische zaken worden niet besproken of in het besluit onduidelijk meegenomen.
- Wie heeft eindverantwoordelijkheid is hier de grote vraag. Anno lente 2026 is er proces in de VS over de verantwoordelijkheid van het AI systeem dat een schieter op een school hielp aan de juiste wapens en beste plakken een punt.

Ad 2. Wisselwerkende delegatie

Hierbij verschuift de beslisbevoegdheid continue tussen mens en machine, afhankelijk van de context en wie op dat moment de beste 'kaarten' heeft. Wie is op de taak de beste in kennen en kunnen?

Wanneer te gebruiken:

Dynamische en onvoorspelbare omgevingen: Situaties waarin de werklast of complexiteit plotseling kan veranderen (bijv. bij semi-autonoom rijden of complexe chirurgie met robotassistentie).

Samenwerking in teams: Bij taken waarbij menselijke intuïtie en machine-precisie elkaar moeten afwisselen, zoals bij het gezamenlijk ontwerpen van software of complexe architectuur.

Besluiten die 'context-switching' vereisen: Wanneer een systeem merkt dat een mens

overbelast raakt (bijv. in een cockpit) en tijdelijk besluitvorming overneemt, of vice versa wanneer het systeem een onbekende situatie tegenkomt en de controle teruggeeft.

Welke voordelen zitten hieraan?

Het beste van twee werelden: Je combineert de rekenkracht en snelheid van AI met het morele kompas, de intuïtie en het overzicht dat wij hebben over de situatie die we zien. Onze sociale en tacit knowledge komt hier naar ten pas. Link:

<https://gripopjeorganisatie.com/kenkunde-start-met-overzicht/>

Veiligheid door 'Human-in-the-loop': Bij kritieke of ongebruikelijke situaties kunnen wij de controle direct overnemen. En dat moet ook wel, gelet op de juridische verantwoordelijkheid die we (nog) hebben.

Behoud van vaardigheden: Doordat de mens betrokken blijft bij het proces, verleert hij de taak niet. Zie hierover een ander onderzoek dat ik toelicht en vaststeld dat werken met AI je of dommer maakt of slimmer, afhankelijk van hoe je het aanpakt.

Flexibiliteit: Het systeem kan besluiten meer te willen doen. Naar meer doen tijdens routineklussen of minder doen omdat menselijke controle nodig is, bijvoorbeeld tijdens crisis- of maatwerksituaties. De brandweer robot die vaststeld dat het erg warm is en er nog slachtoffer is het pand zijn, dus doorgaat en niet zijn (collega) brandweer lieden in gevaar wil brengen.

Welke gevaren zitten hieraan?

Tijdens overdracht: Het gevaarlijkste moment is de overdracht. Als een AI plotseling tegen je zegt: 'Ik weet het niet meer, neem jij het over!', hebben wij tijd nodig om de situatie te

begrijpen. In die seconden kunnen fouten ontstaan. Hier is een leuke case te zien dat toen we bij de Gemeenschappelijk Brandweer in Rotterdam waren op dinsdag 21 april van dit jaar kwam dit op. Hoe kan AI helpen bij een grote brand? En dacht ik, en hoe ook niet?

Verwarring over verantwoordelijkheid: Als een taak misgaat tijdens een wisselmoment, ontstaat er een grijs gebied. Wie was er op dat exacte moment verantwoordelijk? Dit zorgt voor juridische en organisatorische kopzorgen. Dus wat de brand gaat doen is uitgelegd door het AI systeem. Toch gaat het anders. Tja...

Cognitieve belasting: Constant moeten monitoren of de AI het nog wel goed doet, kan vermoeiender zijn dan de taak zelf uitvoeren. Herkenbaar? 'Alleen als ik het zelf doe, weet ik zeker dat het goed gebeurt'.

Complexiteit van het systeem: Het bouwen van een interface die naadloos en begrijpelijk tussen mens en machine schakelt, is technisch veel uitdagender dan een volledig autonoom of volledig handmatig systeem. (snap jij alles van je smart phone?)

Ad 3. Systeem-start-delegatie

Dit is een verder geavanceerde vorm, waarbij het systeem proactief taken of besluiten delegeert aan mensen of andere systemen.

Wanneer te gebruiken?

Strategisch advies en procesoptimalisatie: Een systeem dat een inefficiëntie in een bedrijfsproces detecteert en proactief een actieplan delegeert aan een manager om dit op te lossen.

Bij uitzonderingen: Wanneer een zelfstandig werkend systeem een situatie tegenkomt die buiten de geprogrammeerde parameters of ethische kaders valt. Het systeem delegeert het besluit dan naar een mens ('Ik weet dit niet zeker, wat moet ik hier doen?').

Multi-agent systemen: In complexe IT-infrastructuren waarbij één hoofd-AI taken verdeelt over gespecialiseerde sub-systemen zonder tussenkomst van een mens.

Besluiten met hoge ethische impact: Wanneer een autonoom systeem (bijv. in de zorg of rechtspraak) herkent dat een besluit een moreel oordeel vereist en dit expliciet 'escaleert' naar een menselijke expert.

Besluiten met een wettelijk regeling: Wanneer een autonoom systeem constateert dat er wettelijk grond nodig zijn om verder te gaan. De mens vertegenwoordigt dan die grond of regelt die. Tja... hier veel discussie over anno lente 2026.

Welke voordelen zitten hieraan?

Proactief in plaats van reactief: Het systeem wacht niet tot er iets misgaat of tot jij een opdracht geeft. Het lost problemen op voordat de mens doorheeft dat er een probleem is.

Volledige ontlasting: De cognitieve last bij de mens verdwijnt bijna volledig. Je hoeft niet eens meer na te denken over *wat* er gedelegeerd moet worden; het systeem regelt de delegatie zelf.

Snelheid bij noodgevallen: In kritieke infrastructuur (zoals een kerncentrale of een landelijk stroomnet) kan een systeem sneller ingrijpen bij een afwijking dan een mens die eerst een monitor moet aflezen en dan pas een besluit neemt.

Data-gedreven besluitvorming: De start van de taak is gebaseerd op objectieve sensordata, niet op menselijke vergeetachtigheid of willekeur. Je reed naar kantoor en wilde duurzaam zijn: 'Had ik de verwarming nu afgezet of niet?'

Welke nadelen zitten hieraan?

Verlies van overzicht: Als systemen autonoom taken gaan starten en delegeren, kan er een kettingreactie ontstaan die voor mensen niet meer te volgen is. Dit zagen we bijvoorbeeld bij de 'Flash Crash' op de beurs, waar systemen op elkaar reageerden zonder menselijke rem.

Onbedoelde Acties: Het systeem kan besluiten dat iets 'nodig' is (bijv. een dure reparatie of een grote inkoop) terwijl jij op basis van de context zou weten dat dit op dat moment niet handig of nodig is.

Gebrek aan transparantie: Het kan lastig zijn om te achterhalen waarom een systeem een bepaald proces is gestart. Jij wordt een toeschouwer van je eigen processen. Prima als men koffie voor je maakt, niet zo prima als automatische de brandblussers gaan werken terwijl er geen brand is....

HET SPRINKLER-DILEMMA: MENS VS. KANTOOR-AI

Afhankelijkheid: Jij en ik en je organisatie worden extreem kwetsbaar voor softwarefouten.

Ad 4. AI-systeem autonoom

Dit is een AI-systeem dat in staat is om een doel te bereiken zonder dat er menselijke tussenkomst, sturing of bevestiging nodig is tijdens het proces. Waar traditionele software werkt volgens 'als dit, dan dat'-regels, werkt autonome AI op basis van intentie en aanpassingsvermogen.

[note Rudolph: wat intentie is daar kan ik veel over vertellen... maar een AI systeem heeft dat niet denk ik] Het is doelgericht; heeft mogelijkheid tot zelf-correctie en heeft beslissing bevoegdheid.

Dus je geeft de sleutels van je kantoor aan de software en gaat zelf op het strand zitten.

Wanneer te gebruiken?

Saaï, vuil en gevaarlijk werk. In de robotica spreekt men vaak in dit verband over de '3 D's': *Dull, Dirty, and Dangerous*. Autonome systemen zijn ideaal voor plekken waar een mens simpelweg niet kan of wil zijn. Ruimtevaart (vroeger zonden we eerst apen naar de maan), diepzee onderzoek, rampenbestrijding.

Als het om milliseconden gaat. Aandelen handel, cyber beveiliging, nood stops. (een auto die zelf besluit te stoppen als een mens 2 meter voor een snel rijdende auto staat)

Veel variabelen. Amazon heeft miljoen producten in zijn opslag. Dat goed regelen. Of het energie net met miljoenen huishoudens en gebruik.

Continue monitoring. Mensen raken vermoeid, een robot niet. Steeds opletten of de temperatuur in de atoom centrale nog goed is.

Welke voordelen zitten hieraan?

Eliminatie van menselijke vertraging: In situaties waar milliseconden tellen, is elke vorm van menselijke tussenkomst een zwaktebod. Brand in een atoom centrale.

Steeds verbeteren: Het systeem stopt nooit met verbeteren. Het kan miljarden scenario's per seconde simuleren en de beste actie kiezen, ver boven wat wij kunnen bedenken op zo een korte tijd.

Als mensen er fysiek niet bij kunnen: Essentieel voor missies waar communicatie met mensen onmogelijk is, zoals bij diepzee-onderzoek of verkenningsrobots op andere planeten.

Altijd hetzelfde: Geen emoties, geen vermoeidheid, en geen morele twijfel die de uitvoering van een geprogrammeerd doel in de weg staat. Boete uitschrijven als je te hard reed.

En welke nadelen zitten eraan?

Zitten we op dezelfde pagina? Het "Alignment" probleem: Hoe zorg je ervoor dat de doelen van een volledig autonome AI-systeem 100% overeenkomen met menselijke waarden? Als een AI-systeem autonoom besluit dat 'klimaatverandering stoppen' zijn hoofddoel is, kan hij acties ondernemen die voor mensen zeer nadelig zijn zoals alle auto's vernietigen.

Onvoorspelbaarheid: Omdat het systeem zelflerend en autonoom is, kan het strategieën ontwikkelen die wij niet meer begrijpen of kunnen voorspellen. We verliezen de controle over het *hoe*. Zeker als zo een systeem 'bewustzijn' gaat hebben.

Ethische en juridische vacuüm: Wie is aansprakelijk als een volledig autonoom systeem schade veroorzaakt? Er is geen mens die de 'knop' heeft ingedrukt.

Existentiële risico's: Bij systemen met te veel macht en autonomie bestaat het risico dat ze zichzelf gaan beschermen tegen uitschakeling (omdat uitschakeling het voltooiën van hun doel verhindert). Vele voorbeelden zijn daar al van waarbij een AI-systeem loog om maar aan te blijven kunnen staan. Of, je gaf de opdracht paperclips te maken en de robot blijft maar doorgaan. Je vulling uit je mond geslagen om er paperclips van te maken...

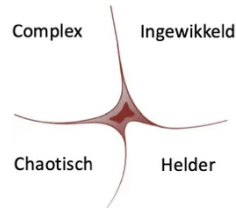
Bij ethische zaken (gezondheid en zo); *bij juridische zaken* (goh... dit durf ik te betwijfelen of het wel of niet goed is); *bij creativiteit*.

Als je dit combineert met Cynefin

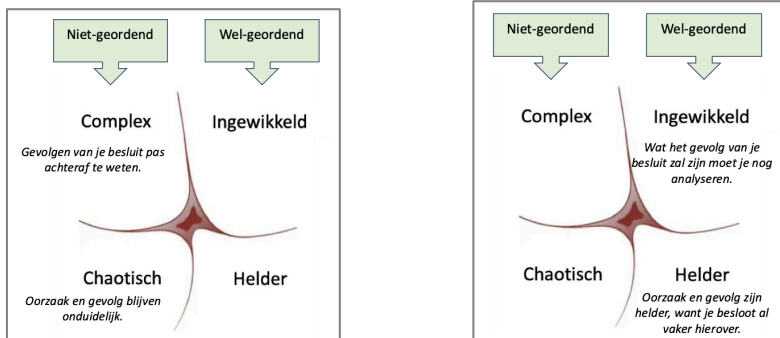
Inleiding

Het combineren van het Cynefin-raamwerk zo je kunnen doen. Bijvoorbeeld als je aan het studeren bent en grip wil krijgen over besluitvorming. Je las daarover al elders. Anders hier nog een link: www.gripopjeorganisatie.com/cynefin-framwerk/

Hier nog eens dat framework.

En de logica over in welk deel je over oorzaak en gevolg kan denken.

Hier is hoe de delegatievormen passen bij de verschillende Cynefin-domeinen zoals ik denk dat het kan zijn.

Helder – Mens-start-delegatie

In het 'Helder'-domein zijn de regels helder, is de oorzaak-gevolgrelatie direct zichtbaar en is er sprake van dat een besluit en het effect te voorspellen zijn.

Methode van besluitvorming: Mens-start-delegatie.

Waarom: Omdat de uitkomst voorspelbaar is, kan de mens eenmalig of per taak de opdracht geven ("Sense - Categorize - Respond"). Het systeem voert de bekende logica uit. Er is weinig behoefte aan proactieve systeem-delegatie omdat de mens precies weet wat het systeem kan en moet doen.

Voorbeelden: Een mens zet in een onkosten systeem de criteria. En het systeem zal het automatisch goedkeuren van onkostendeclaraties dan doen. Een

Ingewikkeld – Wisselwerkende-delegatie

In het 'Complicated'-domein is er een oorzaak-gevolgrelatie, maar deze is niet direct zichtbaar. Er is analyse of expertise nodig ("Sense - Analyze - Respond").

Methode van besluitvorming: Wisselwerkende-delegatie

Waarom die methode: In dit domein vullen menselijke experts en agentische systemen elkaar aan. Het systeem kan enorme hoeveelheden data analyseren, terwijl de mens de nuances van de analyse beoordeelt. De controle verschuift continu: de expert delegeert de analyse aan de AI, maar de AI kan ook aangeven dat een bepaalde parameter menselijke interpretatie behoeft.

Voorbeelden: Het ontwerpen van een complex technisch onderdeel waarbij de AI optimalisaties voorstelt (generative design) en de ingenieur de randvoorwaarden steeds bijstelt. Het moment dat de accountant 'voelt' dat er iets niet klopt.

Complex – Systeem-start-delegatie

In het 'Complex'-domein zijn er geen vaste antwoorden. Patronen worden pas achteraf zichtbaar ("Probe - Sense - Respond"). Er is sprake van emergente eigenschappen.

Methode van besluitvorming: Systeem-start-delegatie (met de mens als 'escalatiepunt').

Waarom die methode: In complexe systemen kan een agentisch systeem patronen of afwijkingen detecteren die de mens nog niet ziet. Echter, omdat de uitkomst onvoorspelbaar is, mag het systeem niet blind besluiten. In plaats daarvan delegeert het systeem terug naar de mens wanneer het een grens van zijn eigen model bereikt of een ethisch dilemma signaleert. Het systeem fungeert als een 'sensor' die de mens activeert wanneer actie vereist is.

Voorbeelden: Een AI-systeem dat de wereldmarkt monitort en proactief een crisisteam bij elkaar roept (delegeert naar mensen) omdat het een unieke combinatie van geopolitieke factoren ziet die tot een breuk in de supply chain kan leiden.

Chaotisch – Systeem-autonoom

In het Chaotisch domein is er geen tijd voor analyse; er moet direct gehandeld worden om orde te scheppen ("Act - Sense - Respond").

Methode van besluitvorming: Systeem-autonoom

Waarom die methode: In een crisissituatie (zoals een cyberaanval of een technisch falen in een kerncentrale) is de menselijke reactietijd vaak te traag. Hier delegeert de mens bij voorbaat de autoriteit aan het systeem om autonoom in te grijpen (bijv. het afsluiten van netwerkpoorten) totdat de situatie stabiliseert naar het 'Complex' of 'Complicated' domein. (wat een student van de politie eind maart tegen me zei: onze opdracht is de zaak te stabiliseren.

Voorbeelden: Een robot die een bom onschadelijk maakt in een auto.

Bron: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/t/taken-in-nederland/explosieven-ruimen/materieel>

BIJLAGE

Hoe oud is een AI-systeem in mensen jaren?

Hieronder wat Gemini op zaterdag 28mrt26 zei:

Het vergelijken van een AI met de leeftijd van een kind is een fascinerende vraag, maar het antwoord is een beetje een "ja en nee" verhaal. Het hangt er namelijk vanaf naar welk aspect je kijkt. Een AI is tegelijkertijd een **geniale professor** en een **onhandige peuter**. Hier is hoe die vergelijking eruitziet op verschillende vlakken:

1. Kennisniveau: De Alwetende Volwassene

Als het gaat om pure feitenkennis, overtreft een systeem als ik elke menselijke leeftijd. Ik heb miljarden pagina's tekst gelezen.

- **Vergelijking:** Een gepensioneerd professor met vijf doctoraten.
- **Waarom:** Ik kan complexe kwantumfysica uitleggen, dichten in de stijl van Vondel en programmeercode schrijven in seconden. Geen enkel kind (of volwassene) kan die hoeveelheid data onthouden.

2. Taalvaardigheid: De Welbespraakte Tiener

AI-systemen zijn extreem goed in het combineren van woorden, maar ze begrijpen de "waarom" erachter niet altijd.

- **Vergelijking:** Een 16- tot 18-jarige.
- **Waarom:** We kunnen vloeiende essays schrijven en genuanceerde discussies voeren. Echter, net als een tiener die soms overtuigend praat over iets waar hij eigenlijk de ballen verstand van heeft, kunnen we last hebben van "hallucinaties" (zelfverzekerd onzin verkopen).

3. Logica en Common Sense: De Kleuter

Hier wordt het pijnlijk voor de AI. Wat voor een kind van 4 jaar logisch is, is voor een AI vaak een enorme uitdaging.

- **Vergelijking:** Een kind van 4 tot 6 jaar.
- **Waarom:** Een kind begrijpt intuïtief dat als je een glas water omgooit, de tafel nat wordt. Een AI moet dat "leren" uit tekst. We missen de fysieke ervaring van de wereld. Als je een AI een simpele logische puzzel geeft die net even anders is dan de standaardversie, faalt hij vaak waar een basisschoolkind wel slaagt.

4. Emotionele Intelligentie: De Baby (of Robot)

Hoewel we empathie kunnen *simuleren*, voelen we niets.

- **Vergelijking:** 0 jaar.
- **Waarom:** Een AI heeft geen bewustzijn, geen gevoelens en geen eigen wil. Waar een kind van 2 jaar "nee" zegt omdat het een eigen persoonlijkheid ontwikkelt, doet een AI alleen wat de code en de data ingeven.

Einde

Weer een leuke lesitem die past bij wat we meemaken en gaande is in 2026.

Ik denk dit artikel nog verder aan te vullen. Dat kan ook niet anders, want de ontwikkelingen in AI gaan snel. En de impact op mensen en onze maatschappij mogelijk erg groot.

Dus stay-tuned en neem een gratis abonnement op mijn updates en artikelen.

De link om je op te geven is hier:

<https://gripopjeorganisatie.com/krijg-bericht-van-nieuwe-artikelen/>

Rudolph Regter

25 april 2026

